

OBRAŻLIWY (17) *ai*

o oraz *a jasne*.

comp obraźliwszy (2).

sg m N obraźliwy (4). ◇ *G* obraźliwsz(e)go (1). ◇ *A* obraźliwy (2). ◇ *f N* obraźliwszã (1). ◇ *L* obraźliw(e)i (1). ◇ *n G* obraźliwego (2); -ého : -ego *SarnStat* (1:1). ◇ *I* obraźliwym (1). ◇ *pl N subst* obraźliw(e) (1). ◇ *G* obraźliwych (2). ◇ *I n* obraźliwymi (2).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI – XVII(XVIII) – XVIII w.

1. *Mogący spowodować obrażenia, kaleczący, raniący; offensus Cn* (2) :

Wyrażenie: »obraźliwe drzewo« = *kopia* (1): ćwiczenie w potkaniu skonnymi gdy lię obrazliwymi drzewy ścieraia y śmielsze ryczerze czyni/ y ku obronie y biciu biegleyśze *KwiatKsiąż* O2.

W przen (1) :

Wyrażenie: »kamień obraźliwy« (1): A przešlo kożdemu wierzącemu Pan Kryřtus Syn Boży/ ieřt moc Boża/ żywoth/ y fwiątłość/ y zbáwienie. A niewierzącemu zálie/ ieřt vpásć kámień obrázliwy/ śmierć/ piekło/ y potępienie. *KrowObr* 43v.

[*Przen: nieprzyjemny, przykry*:

Szereg: »przykry i obraźliwy«: Bo iáko lutnia gdy dobrze náłtroia/ dla zgodnych koncertow álbo dźwiękow ieřt wdzięczna w wřzu ludzkich: odstroiiona zálie gdzie głófy z zgodney á miřternie náłáczoney melodye wykroczą/ ieřt przykra i obraźliwa. *GrzegŻarnPos* 1582 3/514 (*Linde*).]

2. *Wyrządzający szkodę, krzywdzący; nocibilis JanStat* (3) : Ná tym řtopniu niewdzięczności [*wobec kapłanów*] nieřtánęła ieřłczę Polkã/ pořtąpiłã do drugiego obrázliwřzego/ ná który lie P. Kryřtus w ofobie Ieremiařzã Prorokã záłobnie wřkarża mowiąc: Azař dobrze złym bywa oddawano? *PowodPr* 19.

obraźliwy czemu (2): *SarnStat* 36 [*idem*] 224 *cf Szereg*.

Szereg: »obraźliwy i szkodliwy« (2): co będę wiedział/ y będę rozumiał Máieřtatowi krolewřkiemu/ y Rzeczyřpolitey obrázliwego y řzkodliwego [*Maieřtati Regiae, Regno et Reipublicae nocibile et damnosum JanStat* 270]/ przeřtrzegáć będę: a żeby to nie było *SarnStat* 36 [*idem*] 224.

Przen (1) : Niebo/ mieřzczanie Boży/ co w sobie niemaćie Zadnéy wády/ ni złości obrázliwych znaćie: Odwróćcie twarzy wářłé od ořiár řtrářliwych *ZawJeřt* 31.

3. *Stanowiący obrazę; znieważający, uwłaczający; aculeatus, offensus Cn* (8) : Tobiem wyřtąpił/ y zgrzeřzyłem tobie/ Záłuię z řercá: [...] odpuść dobrotliwy/ Odpuść/ o Pánie/ řkutek obraźliwy. *GrabowSet* N2v, S4v.

obraźliwy komu (1): my dalibog podamy WM taki [*reces*], jako nie będzie obraźliwy nikomu, który będzie więćej potciwíe miłował aniź pożyteczne. *DiarDop* 119.

obraźliwy przeciw czemu (1): Wyřtěpki przećiw wtoremu przykazániu Bogá obrázliwe. *PowodPr* 47 *marg*.

N sg f comp w funkcji orzecznika (1): Ieřli teř fałřz [*się przysięga*]: to ieřłczę obrázliwřřa/ prawdę iřtã ktorã Bog ieřł/ do fałřzu przyřádzáć. *PowodPr* 48.

W przeciwstawieniu: »poćciwy ... obraźliwy« (1): s prziiacielem iğray řłowkiem rzadko/ ále rączkã nigdy/ y to řłowkiem poćciwym á nie obrázliwym *RejZwierc* 72v.

W charakterystycznych połączeniach: obraźliwy(-a) grzech, rzecz, skutek.

Wyrażenie: »słow(k)o obraźliwe« (2): nam nie przyttoi thákowymi flowy obráźliwymi/ mowić/ y piśać KrowObr C3; RejZwierc 72v.

Szereg: »ani szkodliwy, ani obraźliwy« (1): żárt/ ábo kuńsztowna pośluga nic inego nie ieft/ iedno iákies ofzukanie przyiacielkie/ w rzeczy áni fzkodliwey/ áni obráźliwey Górndworz S3v.

4. Łatwo obrażający się, mający za złe, zgryźliwy, zrzędny; morosus, submorosus Calep; odiosus Cn (2) : Morosus, Curiosus, diligensque, qui nimis exacte omnia fieri exposcit. [...] Zuviel gefuchtig/ muhselig/ vngefchacht. [...] – Obrazlin i [lege: obraźliwy] dziwak. Calep 675a; Submorosus – Kwaśno patrząci, obrazliwi. Calep [1019]a.

5. Gorszący, demoralizujący (1) :

W połączeniu szeregowym (1): Márchułtow zmyślonych/ obráźliwych fabuł/ fprofných kuńsztow/ y nie do końca wczciwych frálzek y fnow w Polfcze wydrukowanych pełno LatHar +5v.

Synonimy: 1. raniący; 2. krzywdzący, szkodliwy, szkodny; 5. gorszący.

Cf NIEOBRAŻLIWY, 2. OBRAŻNY

DD